

Silvo Šinkovec

Zbranost

Učitelj prične s predstavitvijo nove snovi. Če učenci ujamejo njegovo namero, mu lahko sledijo, če pa ne, ostanejo s svojimi mislimi drugje. Vsi vemo, da se ne moremo ničesar spomniti, če nismo poslušali.

Za uspešnost učnega procesa je zbranost učencev ključna. Učitelji vedó, da jih je treba najprej umiriti ter pozornost od dogodkov, ki so se zgodili med odmorom, preusmeriti na dogajanje pouk. Zbranost je sposobnost osredotočenosti na tu in zdaj, zmožnost poslušanja, razumevanja in sodelovanja. Mnogi učitelji tožijo, da imajo težave z disciplino učencev. Sprašujejo se, kako učence umiriti, da bi poslušali in sodelovali, da bi drug drugega res slišali. Kako ustvariti normalne učne pogoje?

"Če se otrok ni naučil zbrati, poslušati, nadzorovati jakosti glasu, prijazno zaprositi za kakšno stvar, skrbeti za svoje telo in obvladovati potrebe po hrani in pitju, bo težko pozorno spremljal dogajanje v razredu in odgovarjal na učiteljeva vprašanja," trdi Humphreys v knjigi *Otrok in samozavest*. Gre za drobne veščine, ki so odločilnega pomena.

Znati se zbrati in poslušati se zdi samo po sebi umevno. Pa vemo, da imajo učenci s tem včasih velike težave. Misli švigajo vsepovsod. Včasih jih poganjajo velike sanje ali strah, drugič jeza, primerjanje in tekmovalnost, nezadovoljstvo in razdraženost. Vsak ima svoje vzroke, da ne more ali ne zna biti zbran.

Prava jakost glasu se razvije ob dobrem poslušanju sebe in drugih. Preglasno govorjenje moti, prav tako pretiho govorjenje. Večina otrok to zna, vsi pa ne.

Med drobne veščine sodi tudi skrb za telo. Otrok mora imeti ritem pri prehranjevanju (jé se v času obrokov, ne med poukom; voda se pije med odmorom); naučiti se mora predvideti, kdaj mora na stranišče in to opraviti med odmorom; oblačiti se mora vremenu primerno. Drobne potrebe, ki morajo biti zadovoljene, je mogoče kontrolirati, jih pravilno in nemoteče razporediti čez ves dan, med vse aktivnosti. Potem za druge dejavnosti niso moteče. Učenec se čuti sproščene in varnega, ker te potrebe sproti ureja na primeren način. Otrok, ki tega ne zna, je napet, hitreje prihaja v konflikte, ker mora prositi za dodaten čas in dodatno pozornost. Nič hudega ni, če se to zgodi kdaj pa kdaj, če pa je to pogosto, moti.

Starši naj bi teh veščin naučili otroka pred vstopom v šolo. Učenci, ki pridejo v šolo z neurejenimi navadami, potrebujejo pomoč. Hvaležni so svojim učiteljem, ki njihovo zadrego opazijo in jih tega naučijo.

Otroci se morajo naučiti prijazno zaprositi za dodatno pojasnilo, izražati svoje želje in pričakovanja, izraziti svoje razmišljanje. V besedici 'prosim' se skriva spoštovanje drugega, sošolca in profesorja. Nimamo pravice biti grobi in nasilni, ne fizično in ne besedno. Starši in učitelji morajo otroke učiti, da z načinom govora ustvarjajo spoštljiv odnos. Takega so potem deležni tudi otroci sami in njihovo samospoštovanje raste. V nasprotnem primeru izzovejo agresivne in ponižujoče odzive. "Če vsi vpijejo, se tepejo, obtožujejo drug drugega, se kritizirajo, zasmehujejo, zmerjajo ali pa so cinični ali sarkastični, se ne bodo mogli sporazumeti." Humphreys nas uči abecedo. Če je v odnosih na šoli vpitje, pretepanje, grobo govorjenje, ki ponižuje, obtožuje, kritizira, zasmehuje, razvrednoti, bo načeto samospoštovanje učencev in učni uspeh bo slabši. Notranja zbranost, pozornost, dobronamernost in spoštovanje ustvarjajo ozračje, v katerem se samospoštovanje zelo krepi. Tako ozračje omogoča prijetne odnose in veliko učno uspešnost, raste pa tudi motiviranost učencev in učiteljev.